

“

”

a-) Bilinen Adreslere İlişkin 213 sayılı Kanununun 101. maddesi:

Tebliğat, yetkili makamlarca birtakım hukuki işlemlerin, bu işlemin hukuki sonuçlarından etkilenmeleri amaçlanan kişilere kanuna uygun şekilde bildirim ve bu bildirim usulüne uygun olarak yapıldığının belgelendirilmesi işlemidir. Usulüne uygun işlemlerin kendilerine bağlanan hukuki sonuçları doğurabilmesi için muhatabına bildirilmesi gerekir. Usulüne uygun olarak yapılan tebliğat, Anayasa'da güvence altına alınmış olan iddia ve savunma hakkının tam olarak kullanılabilmesinin ve bireylere tanınan hak arama hürriyetinin önemli güvencelerinden biridir. Tebliğatta amaçlanan en önemli husus, hakkında işlem tesis edilen kişilerin, işlem hakkında haberdar edilmesi ve kişilere hukuki yollara başvurma imkanlarının sağlanmasıdır. Kişilerin, hakkında tesis edilen işlemde haberdar olmadan, hukuki yollara başvurmalarının beklenmesi mümkün değildir.

Vergi Usul Kanunu uyarınca alınan kararlara ilişkin tebliğatin, muhatapların bilinen adreslere yapılacağı, düzenlenmiş olup, itiraz konusu maddelerinden biri olan 213 sayılı Kanun'un 101. maddesinde de bilinen adresler maddeler halinde sıralanmıştır. Maddede sayılan bilinen adreslere yapılan tebliğatların, dava konusu olayda olduğu gibi, uygulamada da önemli ölçüde muhatabına ulaşmadığı görülmektedir. Bu durumun sebeplerinden biri, maddede tebliğ yapılacak adreslerin genel olarak mükellefin bildirimine bağlanmış olmasıdır. Mükellef tarafından bildirim yapılmadığı durumlarda, idarece yoklama fişi ile veya yetkili memurlar tarafından tutulan tutanakla adres tespiti yapılması kuralı getirilmişse de, yoklama fişlerinin düzenlendiği veya yetkili memurca düzenlenen tutanak tespit edilen adresler genellikle mükellefin bildirimini yaptığı adresler olup, tebliğatin ilgisine ulaştırılması için etkili ve yeterli bir yol olmadığı açıktır.

7201 Sayılı Tebliğat Kanun'unun 10. maddesinde düzenlenen “bilinen adreste tebliğat” ise, “tebliğat, tebliğ yapılacak şahsa bilinen en son adresinde yapılır. Bilinen en son adresin tebliğata elverişli olmadığına anlaşılması veya tebliğat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi, bilinen en son adresi olarak kabul edilir ve tebliğat buraya yapılır. Şu kadar ki; kendisine tebliğ yapılacak şahsın müracaatı veya kabulü şartıyla her yerde tebliğat yapılması caizdir” hükmü yer almaktadır. Tebliğat Kanununda yer alan düzenlemede itiraz konusu Kanun maddesinden farklı olarak “muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi”nin bilinen en son adres olarak kabul etmektedir. İki kanun arasında söz konusu farklılık nedeniyle, Tebliğat Kanunu'nun itiraz konusu Kanun'dan daha etkili olduğu görülmektedir.

Bununla birlikte, hemen hemen her yetişkin insanın cep telefon kullandığı, cep telefonları ile internet kullanımının yaygınlaştığı, elektronik posta iletişiminin bile eskimeye yüz tuttuğu günümüz teknolojisinde, insanlara iletişim ve haberleşme yöntemlerinin hızlı bir şekilde değiştiği bir gerçektir. Her insanın bir ikametgahının olması gerektiğinden hareketli hayata geçirilen “adrese dayalı kayıt sistemi” ile insanların güncel adreslerinin bulunması daha kolay hale gelmiştir. Gerek adrese dayalı kayıt sistemi gerekse teknolojik gelişmelere bağlı olarak kullanılan iletişim cihazları ile insanlara ulaşım daha mümkün hale geldiği açıktır. Bu vasıtalar kullanarak kişiler hakkında tesis edilen işlemlerden haberdar edilmesi ile muhataplarına

hukuki yollara başvurma hakkının genişletilmesi, hukuk devleti olmanın bir gereği olduğu gibi, mahkemeye erişim hakkı için önemli bir unsurdur.

213 sayılı Kanununun 101. maddesinde sayılan bilinen adreslere yapılan tebligatlar, iletişim çağını yaşadığımız günümüz teknolojisi ile birlikte düşünüldüğünde, oldukça yetersiz kalmakta, dolayısı ile mükellefler adına tesis edilen işlemler, yapılan tarhiyatlar, kesilen cezalar, ödeme emirleri.... mükellefin haberi olamadan, dava açma yoluna gidmeden kesinleşebilmektedir.

Açıklanan nedenlerle 213 sayılı Kanun'un "bilinen adresler" başlıklı 101. maddesinin 1. fıkrasında sayılan bilinen adresler ile 2. fıkrası, Anayasanın 2. ve 36. maddelerine aykırı olduğu için iptali gerekmektedir.

b-) İlanen Tebliğe İlişkin Hükümler 213 sayılı Kanun 93. maddesinin 1. fıkrasında yer alan "ilan yolu" ibaresi; 102. maddesinin 4. fıkrasında yer alan "ilan yolu" ibaresi; aynı kanununun 103. maddesi:

Yukarıda da izah edildiği üzere, tebligat, etkili makamlarca bir takım hukuki işlemlerin, bu işlemin hukuki sonuçlarından etkilenmeleri amaçlanan kişilere kanuna uygun şekilde bildirim ve bu bildirim usule uygun olarak yapıldığının belgelendirilmesi işlemidir. Usulüne uygun işlemlerin kendilerine bağlanan hukuki sonuçları doğurabilmesi için muhatabına bildirilmesi gerekir. Usulüne uygun olarak yapılan tebligat, Anayasa'da güvence altına alınmış olan iddia ve savunma hakkının tam olarak kullanılabilmesinin ve bireylere tanınan hak arama hürriyetinin önemli güvencelerinden biridir. Tebligatta amaçlanan en önemli husus, hakkında işlem tesis edilen kişilerin, işlem hakkında haberdar edilmesi ve hukuki yollara başvurma imkanlarının sağlanmasıdır. Kişilerin hakkında tesis edilen işlemden haberdar olmadan, hukuki yollara başvurmalarının beklenmesi mümkün değildir.

Anayasa'nın 125. maddesinin 3. fıkrasında "İdare işlemlere karşı açılacak davalarda süre, yazılı bildirim tarihinden başlar" hükmü yer almaktadır. Yazılı bildirim ise, herhangi resmi bir işlemin, ilgili kişiye yazılı olarak bildirilmesidir. Ancak itiraz konusu kural ile ilanen tebligatın geçerli tebligat usulü olarak kabul edildiği görülmektedir. Oysa ilanen tebliğin yazılı bildirim olarak kabulü mümkün değildir. Çünkü, kişi hakkında tesis edilen işlem kişiye yazılı olarak bildirilmemekte, söz konusu işlem kanunda yazılan usullerle ilan edilerek kişinin işlemden haberdar olduğu kabul edilmektedir. İlanen tebligatın yazılı bildirim olmaması nedeniyle, itiraz konusu Kanununun madde ve ibareleri Anayasanın 125. maddesine aykırıdır. Ayrıca Anayasanın 40. maddesinin 2. fıkrasında, " devlet işlemlerinde ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve süreleri belirtmek zorundadır." hükmü uyarınca, kişi hakkında tesis edilen işlemin ilgisine yapılacak yazılı bildirimle, hangi kanun yollarına, hangi mercilere hangi sürelerde başvuru yapabileceğinin belirtilmesi mümkün iken, ilanen tebliğde bu bildirim yapılabilmesi mümkün gözükmemektedir.

Bununla birlikte, ilanen yapılan tebliğe birçok hukuki sonuç bağlandığı görülmektedir. Örneğin, kişi hakkında düzenlenen vergi ceza ihbarnameleri veya ödeme emri ilanen yapılan tebligat ile tebliğ edilmiş sayılmakta ve kanunda belirtilen süre işlemeye başlamakta ve süre hitamında dava açma veya itiraz hakkı düşmektedir. Tebligatta asıl amacın işlem hakkında kişinin haberdar edilmesi olduğu düşünüldüğünde, ilanen yapılan tebligat ile kişilerin haklarında tesis edilen işlemlerden haberdar olması neredeyse imkansız bir durumdur. Zira, üstün kamu hukukunun temsilcisi olan idare tek yanlı iradesi ile resen kişiler hakkında icrai karar alabilmektedir. İdarenin ne zaman harekete geçerek hakkında işlem tesis edeceğinden

Esas Sayısı : 2016/14
Karar Sayısı : 2017/170

haberi olmayan kişinin, hakkında tesis edilen/edilecek işlemi ilanlarda araması abesle iştigal olur. Kişilerin vergi dairesinin ilan koymaya mahsus mahallinde ve ya yerel ve ulusal gazetelerde, kişi açısından ne zaman yayımlandığı/yayınlanacağı meçhul olan bir ilanı takip etmesi ve haberdar olması hayatın olağan akışına aykırıdır.

Tebliğdeki amacın işlem hakkında kişinin haberdar edilmesi olduğu düşünüldüğünde, bilinen adreslerde bulunamayarak tebligatın yapılmaması sonrasında, kişinin birinci dereceden yakınlarından başlamak üzere, yakınlarına yapılacak tebligat ile kişinin işlemde haberdar edilmesi ilan tebliğ oranla daha olası bir yoldur. Yine, yukarıda bahsedildiği üzere günün teknolojik imkanlarının kullanarak kişilerin haberdar edilmesi de mümkündür.

Bu durumda, ilan tebligat usulünün geçerli bir tebligat usulü kabul edilerek, yapılan tebligata hukuki sonuçlar bağlanması, hukuk devleti ilkesi ile bağlanmadığı gibi, hak arama özgürlüğü ve mahkemeye erişim hakkı önünde önemli bir engel teşkil etmektedir.

Açıklanan nedenlerle 213 sayılı Kanununun 93. maddesinin “ilan yolu” ibaresi, 102. maddesinin 4. fıkrasına yer alan “ilan yolu” ibaresi ve 103. maddesinin tamamının Anayasanın 2., 36., 40. ve 125. maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekmektedir.

C- 6183 sayılı Kanununun 35. maddesinin 2. ve 3. fıkrası:

İtiraz konusu kural, şirket ortağının payı devretmesi halinde, payı devreden ve devralan şahısların devir öncesine ait amme alacaklarının ödenmesinden müteselsilen sorumlu tutulacağı ve amme alacağının doğduğu ve ödenmesi gerektiği zamanlarda pay sahiplerinin farklı şahıslar olması halinde bu şahısların amme alacağının ödenmesinden müteselsilen sorumlu tutulacağını düzenlemektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemlerin hukuka uygun insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukuk üstünlüğü kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Kanun koyucu, Anayasa'ya ve hukukun genel ilkelerine aykırı olmamak kaydıyla her türlü düzenlemeyi yapma konusunda takdir yetkisine sahiptir. Kanun koyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içerisinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması ve keyfi davranmaması gerekir.

Bu bağlamda, kamu hizmetlerinin yürütülmesi için gerekli kaynağın elde edilmesi adına Devletin, vergi ve diğer kamu alacaklarının takip ve tahsilini sağlamak üzere hukuki düzenlemeler yapma konusunda takdir yetkisi bulunmaktadır. Ancak bu konuda bireylerin haklarının ve hukukun genel ilkelerinde göz önünde bulundurulması hukuk devleti olmanın bir gereğidir.

İtiraz konusu kuralın getiriliş amacının; amme alacağının doğduğu ve ödenmesi gerektiği zamanlarda pay sahiplerinin farklı şahıslar olması halinde bu şahısların sorumluluk uygulamasının, amme alacaklarının düzenlendikleri kanunlardaki kanuni ödeme sürelerinde veya özel ödeme sürelerinde farklı şahısların olması halinde kapsadığı görülmektedir.

Esas Sayısı : 2016/14
Karar Sayısı : 2017/170

Kanun koyucu, amme alacağını güvenceye almak bakımından sorumluluğun yaygınlaştırılması yoluna gidebileceği gibi müteselsil sorumlulukta öngörebilir. Ancak amme alacağının doğduğu veya ödenmesi gerektiği zamanlarda pay sahiplerinin farklı kişiler olabileceği gerçeği göz önüne alındığında, kural ile getirilen düzenleme vergi ve diğer mali ödev ve yükümlülükler yönünden kişilerin müdahale imkanı bulunmadığı dönemde gerçekleşen bir eylemden müteselsilen sorumlu tutulmaları sonucunu doğurmaktadır. Adalet ve hakkaniyet ilkeleri karşısında, bireyin bu şekilde belirsiz ve güvencesiz bir biçimde kendi kusurundan kaynaklanmayan bir nedenle, başkalarının eylem veya ihmali sonucu oluşacak sorumluluğa ortak olması adalet ve hakkaniyetle bağdaşmaz. Dolayısıyla itiraz konusu kural hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle, 6183 sayılı Kanununun 35. maddesinin 2. ve 3. fıkralarının Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğundan iptali gerekmektedir.

Sonuç olarak, Anayasa'nın 152/1. maddesi uyarınca 213 sayılı Kanununun 93. maddesinin "ilan yolu" ibaresi, "bilinen adresler" başlıklı 101. maddesinin 1. fıkrasında sayılan bilinen adresler ile 2. fıkrası, 102. maddesinin 4. fıkrasında yer alan "ilan yolu" ibaresi, 103. maddesinin tamamının ve 6183 sayılı Kanununun 35. maddesinin 2. ve 3. fıkralarının iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine gidilmesine ve anılan yasa hükümlerinin iptalinin istenilmesine, dava dosyasının tüm belgeleriyle onaylı suretini dosya oluşturularak karar aslı ile birlikte Anayasa Mahkemesine sunulmasına, iş bu karar aslı ile dosya suretinin yüksek mahkemeye tebliğinden itibaren 5 ay beklenilmesine, 5 ay içinde netice gelmezse mevcut mevzuata göre dosya hakkında karar verilmesine, 02/02/2016 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."